

EL CONVENT DE CAPUTXINS DE TARRAGONA DURANT EL TRIENNI LIBERAL

Pere Cardona

Introducció

És obvi que són les persones les que donen vida i configuren els llocs on habiten, en el nostre cas els convents. La història d'un convent –edifici– no la podem fer totalment al marge dels seus estadants amb la seva vida peculiar. Però també és cert que la vida d'un convent i de les seves persones no la podem estudiar al marge dels esdeveniments històrics del moment i de les seves repercussions que aquests tenen sobre els llocs on està emplaçat.

En la nostra comunicació volem parlar sobre la situació del convent de caputxins de Tarragona durant el Trienni liberal, període que considerem important, però poc conegut pel que respecta a la situació personal dels caputxins i al destí i posterior recuperació dels convents expropiats. La documentació no és excessivament abundosa en el nostre cas, però sí suficient per a deixar apuntada la situació del convent i de la comunitat.

El Trienni liberal

Ningú no ignora que després de l'alçament de Riego, l'1 de gener de 1820, i de la proclamació de la Constitució de 1812, el govern començà a dictar una sèrie de disposicions que anaven contra els regulars¹. Davant aquesta nova situació política, que resultava ben adversa als religiosos en general, s'alçaren veus de protesta. Una d'aquestes veus va ser la del ministre general dels caputxins, pare Francisco de Solchaga, el qual, en un escrit adreçat al rei i a les Corts, protestava contra el *Decreto sobre la Reforma de Regulares*². L'escrit en qüestió li va costar l'animadversió de les Corts i l'expulsió del país. En la seva exposició, el pare Solchaga feia una certa apologia de la labor dels caputxins i del seu auster estil de vida, però fonamentalment era una defensa de la vida religiosa enfront de la intrusió del poder civil, que anava a abo-

1. Llei de reforma eclesiàstica del 25 d'octubre de 1820; Reial ordre de 17 de maig de 1821, que reglamentava la reducció de convents a Catalunya.

2. FRANCISCO DE SOLCHAGA. *Observacion respetuosa que el excelentísimo y reverendísimo P. General de Capuchinos ha hecho á S.M. y á las Cortes acerca del dictamen de la comision, en su proyecto del Decreto sobre la Reforma de los Regulares*. Madrid, 1820. 20 pp.

lir-la³.

A nivell més local, el provincial dels caputxins de Catalunya, pare Manuel de La Nou, va escriure una carta als seus frares en la qual els pintava el tèrbol futur que se'ls presentava amb el nou règim polític⁴. De res no van servir totes les justificades veus de protesta: pocs dies després, les Corts deixaven els provincials sense jurisdicció, i el 17 de maig de 1821 se signava l'ordre de supressió de molts convents. Per aquelles dates, la Província Monàstica de Caputxins de Catalunya comptava amb un total de vint-i-cinc convents, set dels quals foren suprimits⁵. El de Tarragona no entrava en l'ordre reial, però com veurem més endavant també fou suprimit a les acaballes del Trienni, encara que per pocs mesos.

La ciutat de Tarragona sota el nou règim

Sembla ser que la ciutat de Tarragona va passar del règim absolutista al constitucional de forma tranquil·la⁶. Per bé que es faci aquesta afirmació, nosaltres pensem que, encara que no hi va haver aldarulls violents al carrer, tampoc no hi havia pas un ambient de calma entre els religiosos ni entre la població de tendència absolutista. De fet, hi havia elements exaltats disposats a crear problemes.

3. FRANCISCO DE SOLCHAGA. *o.c.*, pp. 5-6 i 9: *Señor: El General de Capuchinos [...] Ninguna autoridad pues que no sea superior, ó á lo menos igual á la que ha hecho legales y legítimos estos actos y promesas juradas y aceptación expresa solemne puede exonerar su cumplimiento á los que las han hecho. Ni V.M. ni el Congreso se consideran investidos de esta autoridad; luego ~~se~~ aprobasen el indicado proyecto de decreto, precisarían á los Religiosos, ó á que fuesen infieles á sus promesas, ó á que resistiesen las ordenes que se les comuniquen como nuevas y no prometidas [...] El General de los Capuchinos respetará siempre la delicadeza y rectitud de conciencia de V.M. en orden á lo que como príncipe cristiano y católico, e hijo obediente de la Iglesia puede mandar: pero al mismo tiempo se considera obligado á decidir y á sostener que V.M. no puede sin cometer una injusticia manifiesta, oponerse á que los Religiosos vivan conforme a la obediencia [...] y menos obligarlos a admitir otra distinta.*

4. Arxiu Provincial Caputxins Catalunya (APCC), *Actas Capitulares*, IV, p. 420: *... en nuestros tristísimos días de funestas sombras de ignorancia y de prostitucion, en q_e cendiendo el error con exceso, y dominando baxo el aspecto de la ilustracion (sic), el mas perjudicial engaño parece q_e la abominación de la desolacion va á realizar por segunda vez la trágica escena, q_e previó el Profeta*

5. Eren els convents de Granollers, de Vilafranca, de Lleida, de Valls, de Tortosa, de Girona i de Calella. Els religiosos de convents suprimits foren repartits entre els convents que restaven oberts.

6. OLIVÉ I SERRET, ENRIC, i altres, *Història del Camp de Tarragona. I, El Tarragonès*, p. 110: *... l'atacament de Riego triomfava a Tarragona sense traumes [...] A part de les jornades festives, la resta de les setmanes transcorregueren pacíficament.*

L'Ajuntament constitucional de Tarragona prengué possessió l'11 de març de 1820⁷. Les autoritats locals tingueren interès que el poble jurés la Constitució solemnement a la catedral, i passaren un avís al capítol de la catedral, el qual es va reunir el dia 5 d'abril i decidí:

... Vicariis Generalis proposuit: que ha passat a sa Merce un Diputació del Ajuntament de esta Ciutat ab que se insta la Publicitat de la Constitucio y jurament de esta per lo Poble, en la Igla. Catedral; y ha quedat sa Merce en ferbo present á V.S., com ho practica perque sia servit determinar lo de son agrado.

Et Dni. Dixerunt: Placet; y que per a tractar lo dia de la Publicacio en la Catedral de la Constitucio y jurament de lo Poble, ab dit Ajuntament, y per tot lo demes que hage de practicarse y prevenirse, feren llarga y bastant Comissio als Señors Sindichs⁸.

El jurament es féu amb tota solemnitat el dia 15 d'abril. Amb anterioritat s'havia passat una notificació per tal que abans juressin la Constitució els clergues seculars i els religiosos⁹. En la reunió capitular del 22 de març s'acordà que el jurament es fes com segueix:

...en esta Sala Capitular a portas obertas, a las nou y mitja del mati del proxim vinent, despres de tercia [...] se passi a la prestacio del jurament despres se cantia ab la Musica un Solemne Offici; y en seguida [...] Te Deum, omitintse aquell dia lo Sermo.

...que se passia Ofici al Sor. Governador y dirli si te el gust de avisarbo als Oficiais Militars; y també passarbo al Ajuntament Constitucional, y Jutge de Letras per si tots tenen lo gust de acistir...¹⁰.

La Seu de Tarragona havia quedat vacant des de la mort de l'arquebisbe Antonio Bergosa y Jordán el 29 de març de 1819. En substitució del bisbe difunt va ser preconitzat el bisbe Jaume Creus i Martí (25-5-1820), el qual no va prendre possessió de la seva seu fins al 13 de novembre de 1823. El bisbe

7. Arxiu Municipal Tarragona (AMT.), *Actes Municipals 1820, II*, f. 231 r.

8. Arxiu Històric Capítol Catedral Tarragona (AHCCT.), *Resolucions Capitulars 1820*, f. 40.

9. AHCCT., *Resolucions Capitulars 1820*, ff. 32r-33v.: *Die 20 martii 1820. Dominus canonicus Mares alter ex Vicariis Generalibus proposuit. que dits surs se troban amb l'offici del Gefè Politich de esta Província, ab que prevé que tots los respectables individuos del clero secular y regular juren la Constitució Política de la Monarquia ab la possible solemnitat y tot lo demés de aquell offici que si apar á V.S. se llegirá: Dni. dixerunt: ...legatur et lecto determinarunt que se jure y en un altre Capítol se acorde lo dia y solemnitat.*

10. AHCCT., *Resolucions Capitulars 1820*, f. 40 v.

Creus i Martí va ser membre significat de la Regència d'Urgell. Som de l'opinió que la postura realista i lluitadora del bisbe Creus, des de fora de la seva diòcesi, va dificultar més d'una vegada les relacions entre l'estament clerical i l'autoritat civil.

Els convents de la ciutat de Tarragona

La Tarragona de 1820 comptava amb 8.009 habitants. Era una ciutat *levítica*. Deixant fora de compte el clergat secular, a la ciutat de Tarragona hi havia set convents masculins i tres de femenins. Entre els convents masculins hi havia el dels caputxins, sota l'advocació de sant Fructuós.

El convent de sant Fructuós no es veié afectat pel decret del 17 de maig de 1820¹¹. De fet, la vida va anar seguint amb aparent calma i normalitat dintre la situació política. Així, ens trobem que el 5 d'agost de 1822 el superior de la comunitat fa una instància a l'Ajuntament de la ciutat demanant l'almoïna de la carn, que segons costum se'ls subministrava diàriament:

Se ha leído el memorial del P. Presidente de Capuchinos pidiendo que se les continúe el subsidio de la libra de Carne que de tiempos remotos se les subministraba y habiéndose pasado á votación se ha resuelto que se les decreta quando las circunstancias lo permitan y haya fondos se les atenderán¹².

Hem apuntat, més amunt, que la vida al convent va seguir amb aparent calma i normalitat; no és que ens puguem aventurar, de moment, a fer una descripció exacta de la vida de la comunitat. La documentació relacionada de manera directa amb aquest aspecte és més aviat escassa. El llibre de la crònica conventual a penes hi dedica unes ratlles¹³. Però si no podem tenir-ne un dibuix exacte, sí que podem fer-ne una descripció força ajustada amb la documentació que hem pogut investigar, ja que hi havia un sentiment comú en els caputxins enfront del govern liberal. Les actes capitulars de la província són ben expressives i reflecteixen ben clarament l'adversió al nou règim:

... en nuestros tristisimos dias cubiertos de funestas sombras de ignorancia, y

11. Orden de S.M. para el arreglo y supresion de Conventos de la Provincia de Cataluña: ...se ha servido S.M. que subsistan [...] en Tarragona el de Franciscos, el de Capuchinos y el de Carmelitas descalzos.

12. AMT., Actes Municipals 1822, II, f. 231.

13. APCC., B-2-24, Compendio, y registro de las cosas notables de la Orden. Y principalmente del Archivo deste Convento de Tarragona. Compilado por el M.R.P. Felix de Premiá exLector y exProvincial. Año 1722.

*de prostitucion, en que cundiendo el error con exceso, y dominando baxo el aspecto de la ilustracion, el mas perjudicial engaño, parece que la abominacion de la desolacion va á realizar por segunda vez la tragica escena, que previó el profeta [...] que no deberé temer yo en unos tiempos en los quales, si bien por el nuevo sistema de gobierno de la nacion son la gloria de admiracion y de memoria sempiterna, lo son tambien de seduccion, de equivocaciones monstruosas y de riesgos los mas apartasos [...] Estoy cierto que los religiosos se hacen cargo de las lamentables circunstancias en que nos hallamos y de que se hace temible nos falten aquellos subsidios con que antes se miraban favorecidos los conventos...*¹⁴.

Podem afirmar que la pau interna de sant Fructuós es va veure enterbolida per la imposició d'un guardià no elegit en capítol. L'única referència directa sobre el període constitucional la tenim en el llibre de la crònica conventual, que diu:

*Nota: en tiempo del P. Valeriano (guardià capitular) fue intruso por los Constitucionales el P. Joaquin de Tortosa y se apoderó del mando en calidad de Presidente*¹⁵.

És fàcil d'imaginar el malestar de la comunitat, sobretot pel que respecta a l'obediència, oi més quan a la mateixa comunitat hi havia el guardià elegit en capítol. I si el superior, a més d'imposat, simpatitzava amb el liberalisme, cosa del tot probable, la situació s'agreujava.

Encara que tots els religiosos havien jurat la Constitució – millor, els havien obligat a jurar-la–, no els mereixia cap confiança, ja que havien anat sortint una colla de decrets que retallaven la vida religiosa. De fet, en els convents no es parlava d'altra cosa, i això provocava discussions. El pare provincial, Manuel de La Nou, va prohibir que en els convents es parlés, ni en bé ni en mal, de la Constitució, i els exhortava a l'observança, a no sortir del con-

14. APCC., *Actas Capitulares*, IV, p. 420.

15. APCC., B-2-24, *Compendio, y registro...*, p. 124.

vent sense necessitat i a no parlar del tema en la predicació¹⁶.

A les mateixes comunitats hi havia frares que acceptaven el liberalisme, i això provocava enfrontaments en la comunitat. A Tarragona sabem que hi havia alguns que simpatitzaven amb el sistema, àdhuc un d'ells participava en les tertúlies patriòtiques. És el cas del pare Josep de Falset que era un home molt ben considerat pels tertulians¹⁷. Cal dir que els caputxins de tendència liberal eren més aviat uns caps calents, com veurem en parlar dels secularitzats.

Supressió del convent caputxí de Tarragona

La situació política s'enterbolí arreu quan van desaparèixer del govern els liberals moderats l'agost de 1822¹⁸. Cal dir que la ciutat de Tarragona va tenir un alcalde que procurà mantenir a ratlla els exaltats. L'alcalde al qual ens refe-

16. APCC., *Actas Capitulares IV*, p. 421: ... *Las críticas occurrencias del dia exigen imperiosamente de todos los Religiosos la mas puntual observancia de sus obligaciones, un porte irreprehensible, y edificante, un total desprendimiento de todo lo humano y de todas las virtudes.*

... *exhorto por las entrañas de Jesucristo á todos, que escusen, en quanto les sea posible las salidas del convento sin necesidad; y á excepcion de los Limosneros, sean siempre ellas con un Compañero no separandose ni un instante de el. Que eviten del todo hablar con seglares de los acontecimientos del dia. En los Sermones, no se expresen en cosa los Predicadores sobre dichas occurrencias, procurando solo la santificacion de las almas...*

Encargo encarecidamente á los Superiores que no dispensen jamas las dos horas de oracion prescritas por ntras. leyes.

Prohibimos tambien el abuso introducido en algunos conventos de levantar el silencio en el Refectorio...

17. Arxiu Històric Arquebisbat Tarragona (AHAT.), *Autos 1ª Instancia. Asuntos criminales. 1824-1834*. Contra Antonio Mitjans. Organista de T. n. 21. En aquest lligall sobre el procés contra l'organista de la catedral hem trobat alguns exemplars del *Correo Politico y Mercantil de Tarragona*, en els quals hi ha alguna referència sobre la persona del pare Josep de Falset. En el número 7 del dimarts dia 22 de gener de 1822 diu: *El V.P.M. José de Falset, Capuchino, maravillosamente, y con citaciones de hecho, hizo ver la natural libertad del hombre; las inquietudes de quese han valido infinitos Politicos, Emperadores, Reyes, y Señores, para perturbarla por todos los medios mas infames, y por cuyo objeto se estableció el iniquo tribunal de la Inquisicion: Que la actual epoca es la mas crítica para perder a afianzar esta sagrada libertad, y exortó á la unión, y que debiamos perecer antes que permitir que fuesen hollados en lo mas mínimo nuestros derechos, y las Patrias Leyes. No hay expresiones para demostrar el caracter franco, libre, y la energia de ese Religioso, que hace honor á su patria y á su clase; ojula todos se convencieran y siguieran su ejemplo!... Se advierte que el jueves 24 habrá tertulia patriótica a las cinco y media de la tarde, y ocuparan la tribuna elV.P.M. José de Falset y el reverendo D. Antonio Mitjans.*

18. CASTELLS, JOSÉ MANUEL, *Las asociaciones religiosas en la España contemporánea. Un estudio jurídico-administrativo, 1757-1975*. Madrid, 1973, pp. 86-118.

rim era en Josep Ignasi d'Alemaný i Carbonell¹⁹.

Les comunitats de religiosos que encara restaven obertes a Tarragona van començar a tenir problemes precisament després del mes d'agost de 1822. Però les coses van començar a anar mal dades quan la Diputació va decidir abolir els convents de caputxins i de carmelites descalços. L'argument legal era que ambdós convents no reunien el suficient nombre de religiosos ordenats *in sacris*, segons la llei del 25 d'octubre de 1820. S'envià la notificació al vicari general:

Diputación de Tarragona= Detenidamente eneterada esta Diputación del oficio de V.S. de 11 del actual relativo a la supresión de los Conventos de esta Cap_1. que tan necesaria estiman el Gobernador Militar y Ayuntamiento Constit.

...ha acordado en sesión de hoy manifestar a Vª S. que no teniendo los Conventos del Carmen y Capuchinos el numero prevenido por la ley deben ser desde luego suprimidos venciendo todos los obstaculos que se opongan al debido establecimiento de las Parroquias.

Dios...

*18 de Enero de 1823
Jacobo Gil de Avalor Presidente²⁰.*

L'endemà, dia 19, Gil de Avalor envià una notificació als membres del consistori municipal en la qual els convocava a una reunió conjunta amb els responsables del govern de la diòcesi. Aquesta reunió tindria lloc el dia 20:

Jacobo Gil de Avalor Presidente:

Para q_e VSS. puedan con mas acierto tratar del arreglo de Parroquias de esta Capital y puerto, en la reunion que debe tener al efecto a las diez del dia de mañana con los Vicarios Grales. y Eccos. de este Arzobispado...

Tarragona 19 de Enero de 1823

Jacobo Gil de Avalor²¹.

La reunió no tenia altra finalitat que forçar la supressió dels convents i l'erecció de les noves parròquies. Cosa que s'havia de fer de la manera següent:

19. COLL I ALENTORN, MIQUEL, *El primer alcalde constitucional de Tarragona: Josep Ignasi d'Alemaný*. Tarragona, 1988.

20. AMT., *Actes Municipals 1823, I*, senyal 57.

21. *Ibid.*

... con la brevedad posible [...] sirviendose darme aviso el dia que quedan establecidas las Parroquias indicadas y de que fondos se podra echar mano para la deportacion y conduccion de los conventos que quedan suprimidos...²².

Els *vicarios generales* assistiren a la reunió, però la seva resposta va ser que no tenien ordres expresses del govern, perquè aquesta qüestió encara s'estava discutint²³. No hi va haver res a fer, tot estava decidit i legalitzat.

Jacobo Gil de Avalor era el cap polític de Tarragona, el qual va absorbir moltes de les facultats de l'alcalde, cosa que va impedir l'acció moderadora de l'alcalde Alemany. A més, Jacobo Gil va ser fundador d'una de les tertúlies liberals de la ciutat²⁴.

Els caputxins degueren abandonar el convent a començaments del mes de febrer de 1823. Deduïm que va ser per aquestes dates, perquè, el llibre d'actes municipal, el 10 de febrer assenyala:

Se ha hecho presente un oficio de los Regidores Gefes de los Barrios y una representacion de los Obreros que han sido nombrados pidiendo que se suplique al Gobierno se asigne para dha. Parroquia a la Iglesia, Convento y Huerto, y patio o terreno agregado al Convento de Capuchinos, que se pida a los Vicarios Generales vasos sagrados y demas utensilios pertenecientes al culto, y que reconozcan á dichos obreros; cuyo oficio, anuncio y representacion van liados en esta se(146)ñal.

Sesion 10 de feb^o 1823 se(146)ñal

Como Gefes de estos barrios, y en consecuencia del encargo de V.S., hicimos unidos al Cura Don Antonio Torra el dia 3 de este mes el exorto á los parroquianos de la Iglesia del Puerto de que acompañamos un exemplar impreso; y habiendose verificado ayer la junta parroquial fueron nombrados para obreros...

Dios...

10 de feb^o 1823

22. *Ibid.*

23. AMT., *Actes Municipals 1823*, I, sessió 20 de gener, f. 31 r.

24. *Rebus Gestis*, f. 211v.: *En lo dia 28 de Noviembre en la Aula del Estudi dita de lo teatro á cerca de las sinch de la tarde assistint lo Sr. Gefe Politich D. Jacobo Gil de Avalor, lo General Intendent, Individuos de la Diputació Provincial etc. llegí un proyecte de reglament lo ciudadá Francisco Rodríguez Vega, que fou aprovat enterament per los socos. En seguida per aclamar foren nombrats lo Jefe Politich per primer conservador del Ordre; per segon D. Florentino de Arizcun, per zeladors: D. Joan Aldama, y D. Joan Navarro thesorer, D. Francisco Ixart y Pi, Secretaris de Ibañez; per la comisió de censura D. Jacobo Gil de Avalor y D. Francisco Rodríguez [...] y queda instalada la Terulia.*

25. AMT., *Actes Municipals 1823*, I, ff. 69r.-70 v.

... 25.

La idea del govern era anar suprimint totes les cases de regulars, buscant un motiu legal. En la sessió del 26 del febrer de 1823 es manifestà alegria perquè ja no hi havia cap convent a la ciutat de Tarragona:

Session 26 de Feb^o 1823 se (208)ñal

Señor= El Ayuntamiento [...] dice que suprimidos como quedan con grandes ventajas para la pública seguridad y felicidad los siete conventos de regulares...

... La Iglesia de los capuchinos, con todo quanto contiene puede asegurarse que es propiedad de los parroquianos, como ya les servia para muchas funciones parroquiales por ser la unica Igl. que hay en la poblacion del Puerto...²⁶.

L'edifici, convent i església, no sols va servir per al culte.; també hi va haver aquarterada la tropa²⁷. L'església s'hagué de restaurar atès el seu mal estat, concretament de la volta, que amenaçava d'enfonsar-se²⁸.

Com a titular de la nova parròquia, la gent del barri de mar van demanar que els titulars fossin sant Pere i sant Pau, cosa a la qual el vicari general va accedir. Concedí el títol el 16 de març de 1823²⁹.

Barraquer, quan parla de l'expulsió dels caputxins l'any 1823, també dóna com a mes de la sortida el febrer, sense especificar el dia exacte:

Cortas noticias del Convento de Capuchinos de Tarragona pude alcanzar, pero barto decisivas para comprender la suerte experimentada por aquella Comunidad. El decreto de 16 de mayo la respectó, pero no las furias Constitucionales.= Durante este= (febrero de 1823), escribe un contemporaneo de los hechos, =embarcaron los frailes de Tarragona: hicieron marchar a diferentes destinos 22 entre canónigos y prebendados de la Iglesia de Lérida...³⁰.

26. *Ibid.*, senyal 146.

27. AMT., *Actes Municipals 1823*, II, f. 224 r.

28. *Ibid.*, f. 119 r.

29. *Ibid.*,

30. BARRAQUER Y ROVIRALTA, CAYETANO, *Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX*, vol. I, pp. 352-353. Nosaltres no hem trobat, per ara, cap document que aclareixi el que afirma Barraquer sobre l'embarcament de frares i altres clergues. Pel que respecta a aquesta qüestió, hem consultat l'Arxiu Històric del Port de Tarragona, el registre d'entrades i sortides de vaixells, sense cap fruit.

Els secularitzats

A la diòcesi de Tarragona hi havia dos convents de caputxins: el de Valls, que entrava en la llei de supressió de 17 del maig de 1821, i el de Tarragona. D'un total de quaranta-set religiosos secularitzats, de tots els ordes que tenien cases a la diòcesi, deu eren caputxins, i d'aquests deu dos se secularitzaren a Lleida³¹.

No entrem a esbrinar les causes de la secularització, però sí que volem dir alguna cosa sobre la conducta d'aquests religiosos que no era gens exemplar. N'exposem tres exemples:

Barenys. D. Gabriel Ex-Capuchino, este en la pasada epoca segun se ha dicho llevaba por las calles de Tarragona la cinta de Viva la Constitucion, y el no lo negó quando se lo afearon, con todo desde que reside en Maspujols en nada se le ha observado de reprehensible.

De Falcet. Fr. José ex-Capuchino; predicando un dia ponderandola virtud de San Bernardo Calvo; y lo mucho que se habian relajado los Monges siendo unos verdaderos holgazanes, y que de nada servian, dijo que era muy acertado quanto habian decretado las Cortes para la supresion de Monasterios.

Nota Bene. El citado P. José de Falcet ha sido el heresiarca de los liberales, se dexó ver en las tertulias patrióticas tratando de los negocios Ecclesiasticos, con un ayre de Calvinista; y de esto podran informar bien algunos estudiantes de Teologia en aquellos años de desgracias, que se atrevian a meterse entre los Tertulianos, con el solo objeto de saber los grandes disparates que salian de aquellos célebres oradores. En el Colegio Tridentino de esta Ciudad tambien pueden dar buena leccion de tal Tunante. Estuvo (hasta que los franceses entraron en Tarragona) siempre constante en sus máximas; y permanente en dha. Ciudad.

Monguió.- D. Pedro Martir Ex-Capuchino hermano del arriba dho. vino a Tarragona despues de haber llevado presos á Barcelona á los Capuchinos de Manresa de donde era Conventual. Sirvió tambien de Coadjutor como el otro. Observaba mas retiro que D. Ramon, en todo lo demas seguia sus huellas, era una verdadera copia de su hermano³².

Alguns dels secularitzats intentaren retornar al convent, però se'ls exigia fer de nou el noviciat i perdien totes les prerrogatives. Aquesta perspectiva va fer

31. AHAT., Capsa Bisbe Creus, I, (1823-1825); Echavone, I, II, (1826-1854): *Lista de los Ecclesiasticos Constitucionales contenidos en este quaderno*. Aquesta llista consta de 22 folis, i les complementa amb una altra on consten els noms dels secularitzats als quals s'ha passat la notificació per a fer exercicis espirituals, en cas que demanessin de ser admesos com a preveres diocesans.

32. AHAT., Capsa bisbe Creus, I, (1823-1825), *Lista de los Ecclesiasticos...*

que molts fessin marxa enrere. Els sacerdots tenien la sortida de poder encarinar-se en una diòcesi, però abans havien de fer una temporada d'exercicis espirituals en un convent que no fos del mateix orde. Si l'informe del superior del convent on havia practicat exercicis era positiu, ho notificava al bisbat i se li donaven llicències:

*Barenys. D. José ex-Capuchino dia 24 de setiembre un oficio para que pase luego a los Carmelitas Descalzos para hacer ejercicios espirituales hasta nuestro aviso. Con la misma fha. se avisó al P. Prior de dicho convento que le de quinze dias de ejercicios, y si juzga que haya aprovechado podrá permitir que celebre los dos o tres dias ultimos, quedando despues en el mismo convento hasta nuestro aviso*³³.

El pare Josep va començar els exercicis el 13 d'octubre i va fer els quinze dies que li van manar. Del seu germà Gabriel també sabem que va fer exercicis a Escornalbou durant vint dies³⁴. Dels altres caputxins secularitzats no tenim referència si s'integraren o no a l'arquebisbat de Tarragona.

Recuperació del convent

Amb l'entrada dels cent mil Fills de Sant Lluís va acabar el Trienni liberal. Per als regulars era el retorn a la llibertat. El 7 de novembre de 1823 la plaça de Tarragona es lliurà, sense lluita, als francesos. Els frares ja podien retornar i reprendre la vida comunitària. Però tot no va ser tan ràpid: una cosa era reunir-se en els convents i una altra recuperar el pols normal de la vida. De fet, durant el Trienni no hi ha va haver cap capítol, tampoc no se'n podien celebrar per raó de la legislació. El primer capítol que se celebrà va ser el 28 de maig de 1824 al convent de Sarrià, i era pròpiament una congregació capitular. En ella es van confirmar els guardians. El de Tarragona va ser el pare

33. *Ibid.*, Nota de los oficios que se han pasado a varios Ecclesiasticos para hacer egercicios espirituales. 1824.

34. *Ibid.*, Nota de los oficios...: *Barenys. D. Gabriel ex Capuchino dia 30 delm mismo mes (octubre) se ofició para que pase al citado Seminario de Escornalbou a hacer veinte dias de egercicios espirituales con las mismas prevenciones que a los dos anteriores* (havia de presentar la certificació del pare guardià).

Con la misma fecha se ha oficiado al Padre Guardian del citado Seminario de Escornalbou para que dê los egercicios espirituales del modo dicho y si conoce que bayan aprovechado les permita celebrar los 2 ó 3 dias ultimos de los dbos. egercicios y dara aviso al fin de ellos de su conducta y del concepto que haya formado y esperanzas que conciba, asimismo avisará si han comparecido dentro de ocho o diez dias.

Valerià, que és el que havia estat depositat pels constitucionals. El capítol provincial pròpiament dit es va celebrar el 19 de novembre del mateix any, i fou elegit com a nou guardià de Tarragona el pare Maurici de Barcelona³⁵.

Quan es reemprengué la vida a sant Fructuós? No podem precisar amb seguretat la data. Pensem que devia ser cap a finals de novembre. Calia, en primer lloc, recuperar legalment el convent, després fer-hi obres i equipar-lo de bell nou, car molts dels utensilis havien estat subhastats o bé expoliats.

Suposem que a començaments de desembre ja hi devia haver alguns frares units, ja que el dia 15 de desembre el pare guardià va recuperar el costum de recórrer a l'Ajuntament demanant l'almoina diària de la carn:

*Ultimamente lehida una presentacion del Padre Guardian de los Capuchinos, en que se pide subsidio de una libra de carne que antiguamente se le daba diaria. Se ha acordado que se tenga presenta en la tabla del arriendo de carnes*³⁶.

Indubtablement que el Trienni va ser un temps ben ingrat per als religiosos: els havia quedat una aversió contra els constitucionals, cosa que manifestaven de manera ben clara en la predicació. Aquest era un sentiment comú en tots els convents. El pare provincial, Manuel de La Nou, va adreçar a tots els convents una circular exhortant al perdó i a la pau, que era la imatge que els caputxins havien de recuperar i mostrar³⁷.

35. APCC., A-1-15, *Actas Capitulares*, IV, p. 435.

36. AMT., *Actes Municipals 1823*, IV, f. 36 v.

37. APCC., A-1-15, *Actas Capitulares*, IV, pp. 424-434. La circular portava data de 24 de març de 1824.